

אם אינן מכירין פרק שני ראש השנה כד.

עין משפט נר מצוה

יב א ב מיי פ"ב מהל'
קדוש היום הלכה ה'
ג' א מיי פ"א מהלכות
יד ד ה ו מיי פ"ג מהלכה
ח:

ז מיי פ"ג מהלכות
ע"ז הלכה יא סנה לאוין
כב טור י"ד סי' קמ"א:
ה"ז ח מיי פ"א מהלכות
ג' א מיי פ"א מהלכות
בית המדרש הלכה י'
טו וטע"ז י"ד סי' קמ"א
סע"ף ח:

מוסף רש"י

אחד אומר גבוה ב'
מדרגות. גבי עדות המעט
מילא שהיו צודקין אולם
מנה היטה גבוה מן
הקרקע למעלה עיניו
נאמד כשיפילו על קרקע.
מדרגתו. מלמד בבק
(שבתות חזק) ב"ר לא
נראה בזמנו. ב"ר לא
דמולדו ב"ר לא הו'
לאין מדע לנה פסות
מ"ב י"ו ומתה ושל"ג
מקיס (סנהדרין). שכבר
שקדוהו שמימי. ב"ר
שקדוהו ממתול (שם).
פלימו אומר בזמנו
אין מקדשין אותו.
שאלו נרין לעשות חיוק
לכרי שהיו נזופט ג'
(שם). הכזה ראיא או
ב"ר. כ"י לנלקן אס
יהו דבניהם סמוכין
(ע"ז מ"ג). נשעת מול
לנה אינה נראית כי
אס מעט ויהיה נכית
(מנחות כ"ג). שאפשר
לעשות כמותו. ממש
מון שמעין של מטה,
שאלו ויאלו ויאלו ומורה,
אכל שמעין של מעלה
שאי אפשר לעשות כמותו
ממש אללו לזר דומתן
מומר (ע"ז מ"ג). ב"ר
תבנית היכל. הלכה
והיה רומו וישעור מנת
פתחו, אכל אס נשמה
נתקלת מומר (שם וע"ז
מנחות כ"ג). אכסדרה.
אין לה מליה יביעת וכן
אלול (מנחות שם). תבנית
אולם. שהיה רחבו עשרים
וגבהו ארבעים כלאמתי
שבתמחא קמייהו דעזרי
(שם). אבל עושה.
המטרה (שם).

גירי קא משרייא. כלזנה אין לחוש אס רואה פגימת הקשת לאין
קשת אלא זיוס ולא כלזנה כשרגא צנייהרא ולא אמרי
עובדיה גירי קא משרייא: **תנ"י** חרא לצפונה דבריו קיימין. קשה
לי דרריש ר' יוחנן לעיל (דף ק"ג ע"ב): עושה שלום בזמרומו מעולם לא רחמה

חמה פגימתה של לזנה וכשהלזנה לעלמי
החמה ופגימת הלזנה צנייהרא לעולם
לכפי מזרח וכו' רואה החמה פגימותיה
ור' אליהו זר שלמה מגורגו"ש
הראשי דבשני גלגלים [הס] חמה
ולזנה ויכולה להיות ראית הלזנה
לפני החמה וחמה אינה רואה
פגימותיה שגלגל הלזנה למטה
מגלגל החמה שהוא למעלה ממנו
ולחכמי המולות זה פשוט:

אבל מצטרפין לעדות. למ"ד
(שבוטות 97 מ"א): **ב"ר** כתי
עדים המכחישות זו את זו זו צאה
בפני עזמה ומעידה וזו צאה בפני
עזמה ומעידה יחא דמזטרפין לעדות
ממון אכל למ"ד צדדי סהדי שקרי
למה לי היאך הצדדי נאסו עדות
אפילו לעדות המדע לכן דחק צדדו
לפרש אחד מהן מזטרף עם אחר
שיאמר כמותו וצעדות של חדש זה
איירי והא דקמני לעדות אחרת היינו
לומר דמזטרף עם אחרים דנשעה
עדות אחרת והכי מפרש לה צדדיא
בסוף פרק כל הנשבעין (שם דף ק"ג ע"ב).
משום דהוה ליה חד ואין דבריו של
חד במקום שנים:

בדמות שמש"י. זיהיל ואלולס
מוקי לה ול"ג המשמין
לפני צמורס: **אכסדרה** תבנית
אולם. סתם אכסדרה אין זו כי אס
ג' מחילות ורביעית פרוזה צמולאה
כדמשמע צפ' לא יחפור (ב"ר דף ק"ג ע"ב).
וש' דקאמר עלול דומה לאכסדרה
ורוח לפנייה אינה מסובבת והא
דקמני אכסדרה תבנית אולם לפי
שהיה פתחו גדולה קרי ליה
אכסדרה אע"פ שלל היה צמולאה
דה"ל גיפופי ט"ו אמה מכאן וט"ו
אמה מכאן וכדמתן צמדות (פ"ד מ"ו)
ושמא לפי שהיה שס ציול החליפות
וכותל מפסיק צמולאה צפניס:

שפודיס

גירי קא משרייא. החמה הזאת חכים היא יורה להלחם בזכרין זה
שיריה בקשת ונתן פגימת הקשת לזכ פניו: **לאן** זימוס החמה
לאן זימוס הגשמים. זימוס החמה כגון זיוס חרוך של תקופת ממון
חמה שוקעת לרוך מערב לזכ פון כדתניא בעירובין (דף ק"ג ע"ב) חמה

גירי קא משרייא: כמה היה גבוה ולאין
היה נוטה כו': תנא חרא לצפונה דבריו
קיימין לדרומה לא אמר כלום והתניא
איפכא לדרומה דבריו קיימין לצפונה לא
אמר כלום לא קשיא כאן בימות החמה כאן
בימות הגשמים ת"ר ^אאחד אומר גבוה ב'
מרדעות ואחד אומר ג' עדותן קיימת אחד
אומר ג' ואחד אומר ה' עדותן במילה אבל
מצטרפין לעדות אחרת ת"ר ^בראינוהו במים
ראינוהו בעשיות ראינוהו בעבים אין מעידין
עליו חציו במים חציו בעבים חציו בעשיות
אין מעידין עליו השתא כולו אמרת לא חציו
מבעיא אלא ה"ק חציו במים חציו ברקיע
חציו בעבים חציו ברקיע חציו בעשיות
חציו ברקיע אין מעידין ת"ר ^גראינוהו ושוב
לא ראינוהו אין מעידין עליו כל הכי חזו
לה ואולי אמר אביי ה"ק ראינוהו מאלינו
ושבנו לראותו מדעתנו ולא ראינוהו אין
מעידין עליו מאי טעמא אימור ^אכוביתא
דעיבא בעלמא הוא דהוי: **מתני'** ר'אש
ב"ד אומר מקודש וכל העם עונין אחריו
מקודש מקודש בין שנראה בזמנו בין שלא
נראה בזמנו מקדשין אותו ^אה"ר א"ר בר' צדוק
אומר אם לא נראה בזמנו אין מקדשין
אותו שכבר קידשוהו שמים: **גמ'** ר'אש
ב"ד וכו': מנהני מילי א"ר חייא בר גמרא
א"ר יוסי בן שאול אמר רבי אמר קרא וידבר
מושה את מועדי ה' מכאן שראש ב"ד אומר
מקודש: וכל העם עונין אחריו מקודש מקודש:
מוגלן אמר רב פפא אמר קרא ^אאשר תקראו
אותם קרי ביה אתם ר"ג בר יצחק אמר
אלה הם מועדי הם יאמרו מועדי מקודש
מקודש תרי זימני למה לי דכתיב מקראי
קודש: ר"א בר' צדוק אומר אם לא נראה
בזמנו אין מקדשין אותו: תניא ^אפלימו אומר
בזמנו אין מקדשין אותו שלא בזמנו מקדשין
אותו ר"א ^א[בר"ש] אומר בין כך ובין כך אין

מקדשין אותו שנאמר ^אקדשתם את שנת החמשים ו[א] ^אשנים אתה מקדש ואי
אתה מקדש חדשים א"ר יהודה אמר שמואל הלכה כר' אלעזר בר' צדוק
אמר אביי אף אנן נמי תנינא ^אוראוהו בית דין וכל ישראל נחקרו העדים
ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה הרי זה מעובר מעובר אין מקודש
לא מעובר איצטריכא ליה ס"ד אמינא הואיל וראוהו בית דין וכל ישראל
איפרסמא ולא ליעברוהו קמ"ל: **מתני'** ^אדמות צורות לבנה היו לו לרבן
גמליאל בטבלא ובכותל בעלייתו שבהן מראה את ההדיוטות ואומר
הכוזה ראת או כוזה: **גמ'** ^אומי שרי והכתיב ^אלא תעשון אתי ולא
תעשון כדמות שמש"י אמר אביי לא אסרה תורה אלא שמשין שאפשר
לעשות כמותן כדתניא ^אלא יעשה אדם בית תבנית היכל אכסדרה תבנית
אולם חצר כנגד עזרה שלחן כנגד שלחן מנורה כנגד מנורה אבל עושה
של

מקדשין אותו שנאמר ^אקדשתם את שנת החמשים ו[א] ^אשנים אתה מקדש ואי
אתה מקדש חדשים א"ר יהודה אמר שמואל הלכה כר' אלעזר בר' צדוק
אמר אביי אף אנן נמי תנינא ^אוראוהו בית דין וכל ישראל נחקרו העדים
ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה הרי זה מעובר מעובר אין מקודש
לא מעובר איצטריכא ליה ס"ד אמינא הואיל וראוהו בית דין וכל ישראל
איפרסמא ולא ליעברוהו קמ"ל: **מתני'** ^אדמות צורות לבנה היו לו לרבן
גמליאל בטבלא ובכותל בעלייתו שבהן מראה את ההדיוטות ואומר
הכוזה ראת או כוזה: **גמ'** ^אומי שרי והכתיב ^אלא תעשון אתי ולא
תעשון כדמות שמש"י אמר אביי לא אסרה תורה אלא שמשין שאפשר
לעשות כמותן כדתניא ^אלא יעשה אדם בית תבנית היכל אכסדרה תבנית
אולם חצר כנגד עזרה שלחן כנגד שלחן מנורה כנגד מנורה אבל עושה
של

מקדשין אותו שנאמר ^אקדשתם את שנת החמשים ו[א] ^אשנים אתה מקדש ואי
אתה מקדש חדשים א"ר יהודה אמר שמואל הלכה כר' אלעזר בר' צדוק
אמר אביי אף אנן נמי תנינא ^אוראוהו בית דין וכל ישראל נחקרו העדים
ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה הרי זה מעובר מעובר אין מקודש
לא מעובר איצטריכא ליה ס"ד אמינא הואיל וראוהו בית דין וכל ישראל
איפרסמא ולא ליעברוהו קמ"ל: **מתני'** ^אדמות צורות לבנה היו לו לרבן
גמליאל בטבלא ובכותל בעלייתו שבהן מראה את ההדיוטות ואומר
הכוזה ראת או כוזה: **גמ'** ^אומי שרי והכתיב ^אלא תעשון אתי ולא
תעשון כדמות שמש"י אמר אביי לא אסרה תורה אלא שמשין שאפשר
לעשות כמותן כדתניא ^אלא יעשה אדם בית תבנית היכל אכסדרה תבנית
אולם חצר כנגד עזרה שלחן כנגד שלחן מנורה כנגד מנורה אבל עושה
של

(6) [מוספתא פ"א ע"ג],
(5) [שם] שבעות מה,
(4) [ג' הערוך טיבתא
פירוש חמיה של עין
שהיה דומה ללזנה],
(3) [סנהדרין י' ט] כדתני
י' ע"ש, (1) ס"ה,
(1) [לעיל ח: ט] לקמן
כ"ה; (2) ע"ז מ"ג,
(1) ש"ס, (1) [מנחות כ"ג],
(1) [מיתר, ט] [מיתר],

תורה אור השלם

1. וידבר משה את מועדי
ה' אלי בני ישראל:
2. דבר אלי בני ישראל
ואמרת אליהם מועדי ה'
אשר תקראו אתם
מקראי קדש אלה הם
מועדי: ויקרא כ"ב
3. וקדשתם את שנת
החמשים שנה וקראתם
היום בארץ לכל ישיבה
ויביל הוא תורה לכם
ושבתם איש אל אחותו
ואיש אל משפחתו
קדש: ויקרא כ"ד
4. לא תעשון אתי אלהי
בסוף ואלהי ודב לא
תעשו לכם: שמות כ"ט

הגהות מהר"י לנדא

[א] גמ' שנה אתה מקדש
כ"ל:

לעני רש"י

קדיל"ה [לנטינ"א].
כ"ס.

רבינו חננאל

המולות מורים בחזים.
גני חרא לצפונה דבריו
קיימין, לדרומה לא אמר
כלום. ותניא איפכא.
ופרקין לא קשיא כאן
בימות החמה כאן בימות
הגשמים. פ"ר, דרך
השמה ביום מהלך כדורם,
והכב בצפון בילה,
שאמר הולך אל דרום
והכב אל צפון. וגרסינן
בעירובין פרק י"ג
מברין את הערים, כיצד
חמה יוצאה ביום ארוך
ושוקעת ביום ארוך, וזו
פני צפון. חמה יוצאה
ביום קצר ושוקעת ביום
קצר, וזו פני דרום.
בתקופת ניסן ובתקופת
תשרי חמה יוצאה בחצי
מזרח ושוקעת בחצי
מערב. שמיעין מינה
כי מתקופת שבת עד
תקופת תמו, חמה מהלכת
בצפון מקרן מזרחית
(צפונית) [דרומית] ולכפי
(מזרחית) [מערבית]
דרומית. ולעולם היא
הלבנה החדשה ראת
אלא אתר שקיעת החמה,
וכשעולה כלפי דרום
אחר החמה צפונה.

רוח חמה פגימת, וזו היא דתני לדרומה דבריו קיימין.
הוא, מאן דתני לצפונה דבריו קיימין מטבת ועד המזר, ומאן דתני לדרומה דבריו קיימין
ממחז ועד מערב. ועל זה הדרך
הקשיא שבתמחא שמונה, לפני החמה היינו לצפונה, לאחר החמה היינו לדרומה. וזו
היא שמועין בן יוחי הדיקט של מים
וכוכבי של ורדין זה עם זה ואין מדיקין זה לזה. א"ר בון (המליך) [המלאך] חציו מים ואחי
מים אפי' וגוינו כחשד, היינו עולם ממרוימי. (תני) [תני] ובגן ראינוהו במים. פ"י
היו מים לפניו ראה בהן צורת לבנה,

רבינו חננאל (המשך)
הזרים ואשו לראות הלבנה
בשמים ולא ראה כלום. או
ראה חציה במים וחציה
ברקיע וכן עבידי וכן
בעשיות, אין מעידין עליו
עד שיראו אותה ברקיעה)
ראיה (כמותה) [גמרות]
אבל אם נראה להם פתאום
ענין צורת הלבנה, וכיוצא
לראות ראיה עיקר ולא
ראה כלום, אין מעידין
עליו. מאי טעמא אמרין
כיכיתא בעלמא הוא דחזא.
כתיב וירבה משה את
מועדי ה', מיכן שראש
בית דין אומר מקודש.
אשר תקראו אותם, מיכן
שעונין אחריהן מקודש.
דבעניו תרי זימני מקודש
מקודש מניין, מדכתיב
מקראי קודש ולא כתיב
מקרא קודש. בין שנראה
בזמנו. לילי ל' בין שלא
בזמנו מקדשין אין מקדשין אותו
שכבר קידשוהו שמים. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' אלעזר בר' צדוק. [מתני'] דמות צורות לבנת
היו לו לרבן גמליאל ב"ר. ואקשינן ומי שרי. למעבר צורת לבנה, והכתיב לא תעשון כדמות
שמש"י. ופרק אביי לא אסרה תורה אלא שמשין לעשות כמותן, כגון בית, תבנית היכל. ואכסדרה
תבנית אולם. וחרץ, תבנית עזרה. ושלחן, תבנית שלחן שבהיכל. ומנורה, תבנית מנורה בשבעה קנים. אבל עושה